AKERSHUS BONDELAG BUSKERUD BONDELAG ØSTFOLD BONDELAG

Viken fylkeskommune
Postboks 220
1702 SARPSBORG
Norge

Vår saksbehandler	Vår dato	Vår referanse
Wenche Redzepi	26.10.2021	19/00653-55
	Deres dato	Deres referanse

Innspill fra bondelagene i Viken, jordbruksforhandlingene 2022, til Viken fylkeskommune

Bondelagene i Viken viser til møte i regionalt partnerskap om innspill til jordbruksforhandlingene 2022. Akershus Bondelag, Buskerud Bondelag og Østfold Bondelag (heretter kalt bondelagene i Viken) har på sitt felles styremøte 22.-23. september behandlet innspill til jordbruksforhandlingene 2022 til Viken fylkeskommune. Videre har felles arbeidsutvalg behandlet saken på e-post. Bondelagene i Viken vil komme med følgende innspill:

1. **Inntektene i landbruket må opp.**
   Inntektene i jordbruket må løftes opp på samme nivå som resten av samfunnet. Vi trenger et kraftig inntektsløft i norsk landbruk. Inntekter er både det viktigste virkemiddelet for å nå måla i landbrukspolitikken og et mål i seg sjøl. Inntektsnivået i jordbruket er nå langt lavere enn i det øvrige samfunnet. Det er helt nødvendig å snu dagens utvikling for å skape ny giv i næringa. Tilgang til et nasjonalt marked for norske jordbruksprodukter er avgjørende for et bærekraftig jordbruk og en konkurransedyktig norsk matvareindustri. Det er helt nødvendig å øke inntektene i næringa
   - For at bonden skal investere
   - For å sikre rekruttering
   - For å sikre nok og trygg mat til det norske markedet
   - For matvareberedskapen
   - For å sikre et landbruk i hele landet
   - For å opprettholde verdiskapningen i næringsmiddelindustrien og i landbrukssektoren for øvrig

   Inntektene i jordbruket må opp på samme nivå som gjennomsnittet for andre grupper i samfunnet. Gjennom jordbruksoppgjørene må jordbruket sikres en årlig kronemessig utvikling som ligger betydelig høyere enn lønnsutviklingen ellers i samfunnet for å komme opp på samme inntektsnivå. Dette må starte i jordbruksforhandlingene i 2022. og vi må ha en forpliktende opptrappingsplan for tetting av inntektsgapet i løpet av stortingsperioden.

   Et inntektsløft innebærer:
   - En forpliktende opptrappingsplan for tetting av inntektsgapet i løpet av stortingsperioden
   - Virkemidlene må sikre lønnsom produksjon på både små, mellomstore og store bruk over hele landet– vi trenger alle

- Å videreutvikle verktøykassa for markeds- og produksjonsregulering
- At produktivitetsveksten kommer bonden til gode. Det felles tallgrunnlaget for jordbruksoppgjøret må fange opp de økonomiske forholdene knyttet til den aktive bonden

Forutsetningene for å komme opp på samme inntektsnivå som andre er
- Styrket importvern og økt konkurransekraft for norske jordbruksvarer
- Økte investeringsmidler for å gjøre nødvendige investeringer lønnsomme (se også punkt 2)
- At bonden får sin rettmessige andel av verdiskapningen i verdikjeden for mat og drikke
- Økt støtte til klima- og miljøtiltak (se også punkt 3)

2. Økte investeringsmidler

Økte investeringsmidler er svært viktig for å gjøre nødvendige investeringer lønnsomme. Det er stort etterslep på investeringer i landbruket og det er nødvendig med en solid økning i IBU-midlene for å møte behovene i næringa. Det trengs IBU-midler til blant annet:
- Å møte investeringsbehovet for ombygging fra båsfjøs til løsdriftsfjøs for storfe
- Tørke- og lagerkapasitet og investeringer i ny teknologi i kornproduksjon
- Innenfor frukt- bær og grønt trengs det investeringsmidler til lager- og fellesanlegg, investeringstiltak som kan forlenge norsk sesong, oppgradering og etablering av vanningsanlegg, planting av frukt-trær (fornying og intensivering), energieffektivisering og logistikkforhold
- Innenfor husdyrproduksjon er det stort behov for fornying og oppgradering, det må ikke være krav til kapasitetsøkning. Særlig for unge bønder som overtar er det viktig å kunne gjøre nødvendig fornyelse.
- Det må kunne gis investeringsstøtte til tiltak som forbedrer dyrevelferd og HMS.
- For alle produksjoner er det behov for midler til investeringer i klimatiltak og klimasmarte løsninger.

3. Økt støtte til klima- og miljøtiltak

Klima er en av de store utfordringene for norsk landbruk på noe lengre sikt. Klimaet endres – og de som driver landbruksproduksjon er de første som får merke det. Landbruket har som eneste næring inngått en klima-avtale med staten og på bakgrunn av dette utarbeidet en klimaplan som beskriver hvordan vi skal oppfylle klima-forpliktelsene våre. Til det trengs det også økonomiske incitamenter.

RMP-virkemidlene tilpasses regionalt gjennom diskusjoner i partnerskapet. Ordningen er allerede i dag underfinansiert og kompenserer ikke i tilstrekkelig grad for driftsmessige ulemper og inntektstap. RMP- og SMIL midlene må økes betraktelig for å gi bøndene en reell kompensasjon, sikre vannkvaliteten, gi mulighet til å gi tilskudd til klimasmarte tiltak som fangvekster, nedlegging/nedfelling av husdyrgjødsel og vedlikehold av hydrotekniske anlegg. RMP-midlene skal også sikre fjell-landbruket gjennom å kompensere for ulempene ved blant annet å drifte bratt areal og opprettholde seterdrift.

Bondelagene i Viken vil at:
- Det skal være lønnsomt å være en klima- og miljøvennlig bonde. Derfor må RMP-potten i Viken økes med minst 50%. SMIL (Spesielle Miljøtiltak i Landbruket)-ordningen må også styrkes for å dekke nye krav som følge av endret klima med økt nedbør. Nye miljøkrav i Oslo og Viken og varsling av ny gjødselvareforskrift vil også kunne trigge nye tiltak i landbruket og dette MÅ følges opp med midler.
- Alle nye tiltak / tiltaksområder i RMP må finansieres med friske midler
- Bonden får mulighet til å opprette et klima- og miljøfond

- Det prioriteres midler til forsknings- og utviklingsarbeid som fremmer innovasjon, god agronomi, karbonbinding med klimagevinst og økt matproduksjon

Foran jordbruksforhandlingene 2021 la Landbruksdirektoratet fram forslag til ny fordelingsnøkkel for RMP-midlene. En gjennomføring av modellen vil gi mindre RMP-midler til Viken og forsterke underfinansieringen av ordningen. I jordbruksavtalen fra 2021 ble det satt med en partssammensatt arbeidsgruppe som skulle se videre på fordelingsnøkkelen for RMP. **Bondelagene i Viken vil gjøre fylkeskommunen oppmerksom på dette arbeidet, og vil ikke akseptere en fordelingsnøkkel som forfordeler det viktige klima- og miljøarbeidet som allerede gjøres i Viken.**

4. Velferd

Velferdsordningene i landbruket må styrkes. Disse er svær viktige for rekrutteringa til landbruket og at etablerte bønder skal fortsette i næringa. Bondelagene i Viken vil at:

- Foreldrepermisjons-rettighetene styrkes og kommer opp på med slik ordningen er for arbeidstagere
- Maksbeløpet for avløsning til ferie og fritid knyttes opp til Grunnbeløpet i folketrygden, G, og reguleres i takt med kostnadsøkningen. Tilsvarende bør dagsatsen for sykeavløsning også knuttes opp til Grunnbeløpet i folketrygden.
- Taket pr. foretak i jordbruksavtalen må heves

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Jens Thori Kogstad, fylkesleder Akershus
Håkon Haug Laa, fylkesleder Buskerud
Ole-Kristian Bergerud, fylkesleder Østfold
Vidar Kapelrud, org.sjef Akershus
Wenche Redzepi, org.sjef Buskerud
Mina Mjærum Johansen, org.sjef Østfold